

Υπόθεση C-501/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

28 Ιουνίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο,
Ρουμανία)**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

22 Φεβρουαρίου 2019

Αναιρεσείουσα:UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a
Compozitorilor**Αναιρεσίβλητη:**Pro Management Insolv IPURL, υπό την ιδιότητά της ως συνδίκου
της πτωχεύσεως της Asociația Culturală „Suflet de Român”**Αντικείμενο της κύριας δίκης**

Αίτηση αναιρέσεως κατά αποφάσεως του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου, Ρουμανία), με την οποία η αναιρεσίβλητη Asociația Culturală „Suflet de Român” (πολιτιστική ένωση «Suflet de Român», στο εξής: αναιρεσίβλητη) υποχρεώθηκε να καταβάλει στην αναιρεσείουσα UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor (Ένωση για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, στο εξής: αναιρεσείουσα) χρηματικό ποσό ως οφειλόμενη αμοιβή για την παρουσίαση μουσικών έργων στο κοινό.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ζητούνται διευκρινίσεις, βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 1, του άρθρου 25, στοιχείο α', και του άρθρου 28 της

οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006 σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Προβαίνουν οι κάτοχοι δικαιωμάτων επί μουσικών έργων σε παροχή υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 24, παράγραφος 1, και του άρθρου 25, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (οδηγία ΦΠΑ), προς τους διοργανωτές θεαμάτων από τους οποίους οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης εισπράττουν στο όνομά τους αλλά για λογαριασμό των εν λόγω κατόχων αμοιβή για την παρουσίαση μουσικών έργων στο κοινό, με βάση μη αποκλειστική άδεια χρήσεως;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχουν οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισεως, όταν εισπράττουν από τους διοργανωτές θεαμάτων αμοιβή για το δικαίωμα παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, την ιδιότητα του υποκείμενου στον φόρο, κατά την έννοια του άρθρου 28 της οδηγίας ΦΠΑ, και υποχρεούνται να εκδίδουν τιμολόγια με ΦΠΑ προς τους διοργανωτές θεαμάτων, και, όταν διανέμονται αμοιβές στους δημιουργούς και τους λοιπούς κατόχους δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί μουσικών έργων, πρέπει αυτοί με τη σειρά τους να εκδίδουν τιμολόγια με ΦΠΑ προς τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης;

Διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και νομολογία του δικαίου της Ένωσης των οποίων έγινε επίκληση

Οδηγία 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, άρθρα 2, 24, 25 και 28.

Απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22· απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Henfling και λοιποί, C-464/10, EU:C:2011:489

Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας των οποίων έγινε επίκληση

Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (νόμος αριθ. 571/2003, για τη θέσπιση φορολογικού κώδικα), όπως ίσχυε κατά τη στιγμή των περιστατικών της κύριας δίκης

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (νόμος αριθ. 8/1996 σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα)

Σύντομη περιγραφή των πραγματικών περιστατικών και της κύριας δίκης

- 1 Η αναιρεσείουσα είναι οργανισμός συλλογικής διαχείρισης περιουσιακών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί μουσικών έργων που ανήκουν σε εκδότες-νομικά πρόσωπα ή εξουσιοδοτημένα φυσικά πρόσωπα. Έχει οριστεί από την Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (ρουμανικό γραφείο πνευματικής ιδιοκτησίας) ως μοναδικός συλλογικός διαχειριστής περιουσιακών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για την παρουσίαση στο κοινό μουσικών έργων σε συναυλίες, θεάματα και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.
- 2 Η αναιρεσίβλητη είναι νομικό πρόσωπο που αναπτύσσει δραστηριότητες στο πεδίο της διοργάνωσης θεαμάτων, στο πλαίσιο των οποίων παρουσιάζονται μουσικά έργα στο κοινό.
- 3 Στις 16 Νοεμβρίου 2012, η αναιρεσίβλητη οργάνωσε συναυλία για την οποία η αναιρεσείουσα της χορήγησε άδεια μη αποκλειστικής χρήσεως μουσικών έργων, με βάση την οποία υποχρεούτο να καταβάλει στην αναιρεσείουσα χρηματική αμοιβή υπολογισθείσα σύμφωνα με τους όρους της άδειας χρήσης.
- 4 Δεδομένου ότι η αναιρεσίβλητη κατέβαλε μόνο ένα τμήμα της ως άνω αμοιβής, η αναιρεσείουσα προσέφυγε ενώπιον των δικαστηρίων. Τόσο το πρωτοβάθμιο όσο και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκριναν βάσιμα τα αιτήματα της αναιρεσείουσας. Εντούτοις, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, κατ' αντιδιαστολή με την κρίση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, διαπίστωσε ότι η είσπραξη των αμοιβών εκ μέρους της αναιρεσείουσας δεν συνιστά πράξη που υπάγεται στον ΦΠΑ και η αμοιβή που οφείλεται λόγω της παρουσιάσεως των μουσικών έργων στο κοινό δεν υπόκειται στον ΦΠΑ. Ως εκ τούτου, μείωσε το ποσό το οποίο είχε κληθεί πρωτοδίκως να καταβάλει η αναιρεσίβλητη αφαιρώντας το ποσό που αντιστοιχούσε στον ΦΠΑ.
- 5 Κατά της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου άσκησαν αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου τόσο η αναιρεσείουσα όσο και η αναιρεσίβλητη.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Η αναιρεσείουσα αμφισβητεί τη μη υποχρέωση καταβολής του ΦΠΑ που βαρύνει την αναιρεσίβλητη την οποία διαπίστωσε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Κατά την κρίση της, η μη αποκλειστική άδεια χρήσεως που χορηγήθηκε βάσει του δικαιώματος παροχής άδειας για την παρουσίαση στο κοινό των έργων και, στο πλαίσιο της ασκήσεως του εν λόγω δικαιώματος επέτρεψε στην αναιρεσείουσα να κάνει αποκλειστική χρήση των περιουσιακών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εντός των ορίων της χορηγηθείσας άδειας. Σύμφωνα με τον νόμο, η ως άνω άδεια χορηγείται έναντι αμοιβής, γεγονός το οποίο συνεπάγεται την εφαρμογή του ΦΠΑ, διότι οι εισπραχθείσες αμοιβές εκ μέρους των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης συνιστούν πράξεις υποκειμένες σε ΦΠΑ.

- 7 Η αναιρεσείουσα επίσης υποστήριξε ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάστηκε η αρχή της φορολογικής ουδετερότητας καθότι, στην περίπτωση που η εισπραξη των αμοιβών εκ μέρους της αναιρεσείουσας υπό την ιδιότητά της ως χρήστη των δικαιωμάτων, δεν συνιστά φορολογητέα πράξη για τους σκοπούς επιβολής του ΦΠΑ, τότε ο εν λόγω φόρος πρέπει να βαρύνει την αναιρεσείουσα -μολονότι αυτή δεν είναι ο τελικός καταναλωτής-, ήτοι τους δημιουργούς των χρησιμοποιηθέντων έργων. Οι δικαιούχοι των περιουσιακών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί των μουσικών έργων είναι ως τούτου υποκείμενοι στον ΦΠΑ, και ως εκ τούτου καταβάλλουν στην αναιρεσείουσα τις αμοιβές με την συμπερίληψη του σχετικού ΦΠΑ.
- 8 Η αναιρεσείουσα επεσήμανε την αποκλίνουσα ερμηνεία που έχει δοθεί ως προς την οδηγία 2006/112 από τα δικαστήρια ενώ επίσης αναφέρθηκε στη θέση του Ministerul Finanțelor Publice (Υπουργείου Δημοσίων Οικονομικών, Ρουμανία), το οποίο ενημέρωσε την αναιρεσείουσα ότι η άδεια χρήσεως των μουσικών έργων μέσω της παρουσιάσεώς τους στο κοινό, η οποία χορηγείται από τους διοργανωτές θεαμάτων έναντι αμοιβής, δεν συνιστά παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της οδηγίας ΦΠΑ.
- 9 Η αναιρεσείουσα κατ' ουσίαν αμφισβήτησε το ποσό της αμοιβής το οποίο καταδικάστηκε να καταβάλει λόγω εσφαλμένου χαρακτηρισμού του είδους οργανωμένου θεάματος.

Σύντομη περιγραφή του σκεπτικού της προδικαστικής παραπομπής

- 10 Το πρώτο ερώτημα αναφέρεται στο ζήτημα κατά πόσον μπορούν να χαρακτηριστούν ως παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας, κατά την έννοια της οδηγίας 2006/112, οι πράξεις με τις οποίες οι κάτοχοι δικαιωμάτων επί μουσικών έργων παρέχουν άδεια στους διοργανωτές θεαμάτων να χρησιμοποιούν τα εν λόγω έργα.
- 11 Το αιτούν δικαστήριο εγείρει το ζήτημα της κατ' αναλογία εφαρμογής εν προκειμένω του νομικού συλλογισμού που ακολούθησε το Δικαστήριο στην απόφαση της 1ης Ιανουαρίου 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, όσον αφορά την ερμηνεία των ίδιων διατάξεων της οδηγίας 2006/112, καίτοι η εν λόγω απόφαση δεν ασκεί άμεση επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση, καθόσον η ως άνω απόφαση είχε ως αντικείμενο διαφορετικά περιουσιακά δικαιώματα και διαφορετικές κατηγορίες δικαιούχων. Ως εκ τούτου, σε αντίθεση με τους κατόχους δικαιωμάτων αναπαραγωγής στην περίπτωση των ιδιωτικών αντιγράφων, ο δημιουργός των μουσικών έργων δεν έχει μόνο δικαίωμα λήψεως εύλογης αμοιβής αλλά επίσης και το δικαίωμα να επιτρέπει ή να απαγορεύει την παρουσίαση του έργου στο κοινό, είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο, αφής στιγμής το εν λόγω δικαίωμα μπορεί να αποτελεί αντικείμενο εκχωρήσεως.
- 12 Εντούτοις, επισημαίνεται ότι, στην απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, το Δικαστήριο βασίστηκε σε δύο κύρια επιχειρήματα για

να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, στην εν λόγω περίπτωση, δεν επρόκειτο για πράξη εξ επαχθούς αιτίας που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «παροχή υπηρεσιών».

- 13 Πρώτον, δεν υφίστατο έννομη σχέση στο πλαίσιο της οποίας ανταλλάχθηκαν αμοιβαίως παροχές μεταξύ, αφενός, των δικαιούχων δικαιωμάτων αναπαραγωγής ή, ενδεχομένως, του οργανισμού συλλογικής διαχείρισεως τέτοιων δικαιωμάτων και, αφετέρου, των παραγωγών και των εισαγωγέων κενών υποθεμάτων και συσκευών εγγραφής και αναπαραγωγής. Η υποχρέωση καταβολής τελών, επιβαλλόταν στους ως άνω παραγωγούς και εισαγωγείς δυνάμει του εθνικού νόμου που καθόριζε, επίσης, το ύψος των τελών αυτών.
- 14 Δεύτερον, η δίκαιη αποζημίωση υπέρ των δικαιούχων δεν συνιστούσε το άμεσο αντίτιμο για οποιαδήποτε παροχή [υπηρεσίας] καθόσον τελούσε σε συσχετισμό με τη ζημία που απορρέει για τους ως άνω δικαιούχους από την άνευ αδείας αναπαραγωγή των προστατευόμενων έργων τους.
- 15 Σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να αποκλειστεί εν προκειμένω να ισχύει τουλάχιστον το πρώτο επιχείρημα, λαμβανομένων υπόψη των εννόμων σχέσεων που προκύπτουν μεταξύ των δικαιούχων των περιουσιακών δικαιωμάτων επί των μουσικών έργων και του οργανισμού συλλογικής διαχείρισεως, καθώς και μεταξύ του οργανισμού αυτού και των χρηστών των μουσικών έργων.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι, σύμφωνα με τη ρουμανική νομοθεσία, οι κάτοχοι των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν μπορούν να εκχωρήσουν τα νομίμως αναγνωρισμένα περιουσιακά δικαιώματα στους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισεως, ενώ η συλλογική διαχείριση είναι υποχρεωτική για την άσκηση του δικαιώματος παρουσιάσεως των μουσικών έργων στο κοινό. Ως εκ τούτου, οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισεως εκπροσωπούν επίσης τους κατόχους δικαιωμάτων που δεν έχουν παράσχει σχετική εντολή προς τούτο.
- 17 Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει τα εξής:
  - τόσο η υποχρέωση χορηγήσεως της μη αποκλειστικής άδειας χρήσεως όσο και η καταβολή της αμοιβής που οφείλεται στους δικαιούχους θεμελιώνονται στην εθνική νομοθεσία, στο πλαίσιο της οποίας θεσπίζονται επίσης τα κριτήρια υπολογισμού του ποσού της αμοιβής·
  - στην περίπτωση της υποχρεωτικής συλλογικής διαχείρισεως, όπως εν προκειμένω, ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισεως ενεργεί με βάση τον νόμο, χωρίς να ασκεί επιρροή εάν έχει δοθεί ρητή εντολή από τα μέλη του·
  - ο προσδιορισμός του πραγματικού ποσού είναι το αποτέλεσμα διαπραγματεύσεως μεταξύ του οργανισμού συλλογικής διαχείρισεως και εκπροσώπων των χρηστών, με βάση τον νόμο, στην οποία δεν μετέχουν άμεσα οι κάτοχοι των δικαιωμάτων·

- οι κάτοχοι των δικαιωμάτων δεν λαμβάνουν το ποσό των χρημάτων που πράγματι καταβλήθηκε από τους χρήστες, αλλά λαμβάνουν από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισεως συγκεκριμένο ποσό χρημάτων δια της μεθόδου της κατανομής επί τη βάσει του κριτηρίου της αναλογικότητας και κατόπιν της αφαιρέσεως προμήθειας.
- 18 Υπό τις περιστάσεις αυτές, τίθεται το ερώτημα εάν στοιχειοθετείται έννομη σχέση η οποία να συνεπάγεται αμοιβαίες παροχές μεταξύ των κατόχων των δικαιωμάτων και συγκεκριμένου χρήστη, και εάν τα χρηματικά ποσά που λαμβάνουν οι δικαιούχοι, σε τελική ανάλυση, από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισεως, συνιστούν πραγματική αντιπαροχή για συγκεκριμένη υπηρεσία.
  - 19 Εφόσον κριθεί ότι υφίσταται η σχετική έννομη σχέση, ζητείται να διευκρινιστεί εάν εν προκειμένω πρόκειται για εκχώρηση άυλου αγαθού, λαμβανομένων επίσης υπόψη των διατάξεων του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, που περιλαμβάνει τη «μεταβίβαση ή παραχώρηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας» στο πεδίο των παροχών υπηρεσιών.
  - 20 **Το δεύτερο ερώτημα** συνδέεται άμεσα με το πρώτο ερώτημα και εγείρεται επικουρικώς μόνο στην περίπτωση καταφατικής απαντήσεως σε αυτό.
  - 21 Κατ' ουσίαν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσον οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισεως ενεργούν, όταν εισπράττουν αμοιβή από τους διοργανωτές θεαμάτων για το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό των μουσικών έργων, ως υποκείμενοι στον φόρο κατά το άρθρο 28 της οδηγίας 2006/112.
  - 22 Το ζήτημα έχει ιδιαίτερη σημασία εν προκειμένω διότι είναι αναγκαία η διευκρίνιση εάν, στην περίπτωση στην οποία κριθούν βάσιμα τα αιτήματα της αναιρεσείουσας, η αναιρεσίβλητη υποχρεούται επίσης να καταβάλει τον ΦΠΑ που υπολογίζεται επί του ποσού που καταδικάστηκε να καταβάλει. Με άλλη διατύπωση, ζητείται να διευκρινιστεί εάν ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισεως, εν προκειμένω, μετέχει σε πράξη παροχής υπηρεσιών, προκειμένου να λογίζεται, για τους σκοπούς του ΦΠΑ, ότι έχει λάβει και έχει παράσχει ο ίδιος την εν λόγω υπηρεσία.
  - 23 Η ερμηνευτική αμφιβολία που δημιουργήσε το εν λόγω ζήτημα απορρέει από τον πραγματικό τρόπο με τον οποίο εν προκειμένω η αναιρεσείουσα, υπό την ιδιότητα του οργανισμού συλλογικής διαχείρισεως, εμπλέκεται στην έννομη σχέση που συνεπάγεται την ύπαρξη αμοιβαίων σχέσεων μεταξύ των κατόχων δικαιωμάτων και ενός συγκεκριμένου χρήστη.
  - 24 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την ερμηνεία του άρθρου 28 της οδηγίας 2006/112, η διάταξη αυτή δημιουργεί δύο πλασματικές, από νομικής απόψεως, παρεμφερείς παροχές υπηρεσιών, οι οποίες λαμβάνουν χώρα συγχρόνως. Δυνάμει του εν λόγω πλάσματος δικαίου, ο υποκείμενος στον φόρο ο οποίος μεσολαβεί στην παροχή υπηρεσιών (ο λήπτης), θεωρείται ότι, αρχικώς, έχει δεχθεί τις εν λόγω υπηρεσίες από το πρόσωπο για λογαριασμό του

οποίου ενεργεί (εντολέας) προτού παράσχει, στη συνέχεια, προσωπικώς τις υπηρεσίες αυτές στον πελάτη. Επομένως, όσον αφορά τη νομική σχέση μεταξύ εντολέως και λήπτη, ο αντίστοιχος ρόλος τους ως παρέχοντος υπηρεσίες και καταβάλλοντος το αντίτιμο αντιστρέφεται πλασματικώς για τον ΦΠΑ.

- 25 Εντούτοις, εν προκειμένω, δεν είναι σαφές, κατά το αιτούν δικαστήριο, εάν μπορεί να γίνει δεκτό ότι υφίστανται δύο παροχές υπηρεσιών οι οποίες λαμβάνουν χώρα συγχρόνως, ιδίως δεδομένου ότι, στην περίπτωση της υποχρεωτικής συλλογικής διαχείρισεως, ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισεως εκπροσωπεί επίσης τους κατόχους δικαιωμάτων που δεν του έχουν αναθέσει σχετική εντολή. Εξάλλου, η ιδιότητα του οργανισμού συλλογικής διαχείρισεως ως απλού λήπτη, σύμφωνα με τον ρόλο που προβλέπεται στο άρθρο 28 της οδηγίας, τίθεται υπό αμφισβήτηση, δεδομένων των υποχρεώσεων που επιβάλλει ο νόμος κατά την άσκηση της συλλογικής διαχείρισεως.
- 26 Αφού πρώτα διευκρινιστεί το καθεστώς των οργανισμών συλλογικής διαχείρισεως υπό το πρίσμα του άρθρου 28 της οδηγίας 2006/112, και, ως εκ τούτου, εάν υφίσταται η υποχρέωση εκδόσεως τιμολογίων με ΦΠΑ στους αντίστοιχους διοργανωτές θεαμάτων, πρέπει επίσης να διευκρινιστεί, κατά το αιτούν δικαστήριο, εάν όταν διανέμονται αμοιβές στους δημιουργούς και τους λοιπούς κατόχους δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί μουσικών έργων, πρέπει να εκδίδουν αυτοί με τη σειρά τους τιμολόγια με ΦΠΑ προς τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης.